

NSR Norgga Sámiid Riikkasearvi

NORSKE SAMERS RIKSFORBUND

Valgprogram / Válgaprográmma

Sámedikkevágat / Sametingsvalget 2005

Válgabiire 1 Várijat / Valgkrets 1 Varanger

Sámeálbmot bellodat / Samefolkets parti

Aili Kesitalo
Presideantaevttohas/
Presidentkandidat

Jienas NSR! Stem NSR!

1. Gunn Britt Retter
Unjárga/Nesseby

2. Christina Henriksen
Mátta-Várjjat/Sør-Varanger

3. Nils A. Gaup
Unjárga/Nesseby

Válgaprográmma/ Valgprogram for perioden 2005–2009

Válgabiire 1 Várjjat/Valgkrets 1 Varanger

Várjjat Sámi Álbmot Lihttu lea vuolggahuvvon Norgga Sámiid Riikkasearvvi báikkálaš searvvis Várjjat válgabires ja Sámi Álbmot Bellodagas Unjárggas

Sámi álbmot ja servodat

Mii háldit:

- Bargat ovddidit dáseárvvu, solidaritehta ja ráfálaš oktasašeallima olbmuid ja álbmogiid gaskka
- Bargat ovddidit dasseárvvu sámiid ja norgalaččaid gaskka
- Bargat ovddidit teknologijja ja gulah allaninfrastruktuvrra

Giella ja kultuvra

Mii háldit:

- Bargat ahte áсахuvvo giellaguovddáš Mátta-Várjjagii
- Nannet Issát Sábá giellaguovddáza
- Nanosmahttit Savio musea
- Ahte sámegieloahpahussii šaddet buorit eavttut
- Ahte buohkain galgá vuoigatvuohta sámi kultuvrra oahpahussii
- Bargat áсахit stipeanddaortnega sidjiide geat váldet alit oahpu sámi gielas
- Ahte mearrasámiid kultuvra Várjjagis nannejuvvo ja oidnosii boahá
- Buoridit eavttuid sámi

Várjjat sámi álbmotlihttu er utgått fra Norske Samers Riksforbund sine lokallag i Varanger valgkrets, samt Sáme Álbmot Bellodat i Unjárga/Nesseby.

Det samiske folk og samfunn

Vi vil:

- *jobbe for solidaritet og fredelig sameksistens mellom folk*
- *jobbe for å styrke samholdet mellom samer og nordmenn*
- *jobbe for bedre teknologisk og kommunikasjonsmessig infrastruktur*

Språk og kultur

Vi vil:

- *jobbe for etablering av språksenter i Sør-Varanger*
- *jobbe for å utvikle Isak Saba språksenter*
- *videreutvikle Savio-museet*
- *at samisk undervisning skal få bedre vilkår*
- *at alle skal ha rett til opplæring i samisk kultur*
- *jobbe for stipendordning til de som tar høyere utdanning i samisk språk*
- *at den sjøsamiske kulturen i Varanger styrkes og synliggjøres*
- *bedre vilkårene for de som driver med samiske kulturarbeid*
- *at tradisjonelle religiøse verdier skal*

kultuvrrabargiide

- Ahte árbevirolaš oskku árvvuide galgá leat lunddolaš sadji servodateallimis, oahpahusas ja kultuvraeallimis
- Bargat dan ala ahte girjerájusbusse vuodjá buot smávit báikkiide Várjjagis
- Sihkarastit eamiálbmotvirggi odđa Barentsinstituhtii

Biras ja luondu

Mii háldit:

- Ahte Várjjaga luondduressursaid geavaheapmi lágíduvvo ovttasráđiid báikkálaš olbmuiguin
- Buoridit gárvvisvuoda oljoaktivitehtaide Finnmárkku riddoguovlluin
- Ahte našunálapárkka ja suodjaluvvonguovlluin ásaheamit eai galggaše hehttet báikkálaš olbmuid.

Ealáhusat

Mii háldit:

- Ovddidit báikkálaš ja regionála luondduressurssa hálddašeami
- Sihkarastit vuoddoealáhusaid vuodu: guolásteami, eanadoalu, boazodoalu, meahcásteami ja daid kombinašuvnnaid, Várjjagis
- Ovddidit movttidahttin doaimmaid buoridan dihte odđaásahedjiiid ja “grunderiid” eavttuid
- Bargat ahte áshuvvojit buhtádusortnegat mat gokčet vahágiid maid boraspiret dahket
- Ovddidit dárbašlaš doaimmaid mat unnidit boraspire vahágiid
- Sihkarastit nuoraid rekrutterema guolásteapmái ja eanadollui,

ha sin naturlige plass i samfunnsliv, utdanningssystem og kulturliv

- *jobbe for at bibliotekbussen har fast rute til alle bygdene i Varanger*
- *sikre etablering av urfolksstilling i det nye Barentsinstitutet*

Miljø og natur

Vi vil:

- *at bruken av naturressursene i Varangerområdet skjer i samarbeid med lokalbefolkninga*
- *jobbe for å bedre beredskapen langs Finnmarksysten i forbindelse med oljeaktiviteter langs kysten*
- *at etablering av nasjonalparker og verneområder ikke skal være til hinder for lokalbefolkninga*

Næringsliv

Vi vil:

- *jobbe for lokal og regional forvaltning av naturressursene.*
- *sikre grunnlaget for primærnæringene, fiske, jordbruk, reindrift, utmark og kombinasjoner av disse i Varanger*
- *jobbe for stimulerings tiltak som gir nyetablerere og gründere bedre vilkår.*
- *jobbe for at det etableres erstatningsordninger som dekker reelle tap på grunn av rovdyr*
- *arbeide for at nødvendige tiltak iverksettes for å redusere tapene forårsaket av rovdyr*
- *sikre rekruttering av ungdom til fiskeri- og landbruksnæringen gjennom opplæringsordninger og egne rekrutteringskvoter for ungdom*
- *arbeide for at ungdom som starter med primærnæring kan få økonomisk støtte*

- heivvolaš oahpahusortnegiid ja rekrutteremiid čađa / bokte
- Bargat ahte nuorat geat álggahit vuoddoealáhusa ožžot ekonomálaš doarjaga
  - Ahte vuona- ja riddoguoovllu olbmuin galgá vuoigatvuohta luossabivdinsajiide
  - Bargat ahte buot guolásteddjiin Várjjagis lea bivdinuoigatvuohta gonagasreappáide
  - Ovddidit meardebivddu, ja ahte guolásteaddjit oaččošedje ekonomálaš doarjaga reabbábivdinrustegiidda
  - Ovddidit duodje-ealáhusa odđa ealáhussoahpamuša čađa
  - Nannet mátkkoštan- ja turisma-ealáhusa Várjjagis
  - Ahte áсахuvvošii sámehámat ijastanfálaldat Várjjagii.

Ássan

Mii hálidit:

- Doalahit otná gielddastruktuorra Nuorta-Finnmárkkus
- Buoridit gielddaid ovttasbarggu
- Buoridit mobiilagakčasa ja govdaádehuksema Várjjagis
- Bargat áсахit eanet bargosajiid Várjjagii

Skuvla ja oahpahus

Mii hálidit:

- Ahte buot sámemánáin galgá leat vuoigatvuohta skuvla- ja mánáidgárdefálaldahkii gos ožžot sámegiella ja kultuvrra oahpahusa
- Bargat aktiivvalaččat eastadit sámi nuoraid heaitimis joatkkaskuvllas

- *at lokalbefolkningen langs fjord- og kystområdene skal ha rett til lakseplasser*
- *at alle fiskere i Varanger skal ha høstingsrett på kongekrabbe*
- *at teinefiske videreutvikles, og at det gis økonomisk støtte til fiskere for utstyr til krabbefiske*
- *videreutvikle duodje-næringen gjennom den nye næringsavtalen*
- *styrke reiseliv og turisme som næring i Varangerregionen*
- *arbeide for etablering av overnattingstilbud med samisk profil i Varanger*

Bosetting

Vi vil:

- *oppretholde nåværende kommunestruktur i Øst-Finnmark*
- *jobbe for bedre interkommunalt samarbeid*
- *jobbe for at mobildekning og bredbåndsutbygging i Varanger forbedres*
- *jobbe for at det etableres flere arbeidsplasser i Varanger*

Skole og utdanning

Vi vil:

- *at alle barn skal ha rett til skole- og barnehagetilbud med opplæring i samisk språk og kultur*
- *at det jobbes aktivt for å forhindre at samisk ungdom slutter på videregående skole*

Barn og unge

Vi vil:

- *at samiske barn og ungdom får styrket identiteten og selvfølelsen gjennom opplæring i samisk kultur*

Mánát ja nuorat

Mii háldit:

- Bargat ahte sáme mánáid ja nuoraid identitehta ja iešdovdu nannejuvvo sámi kultuvrra oahpu čada
- Movttidahttit sámi nuoraid váldit viidásit- ja alit oahpu
- Bargat dan ala ahte nuorat oččošedje geassebarggu sámi guovlluin nu ahte nuorat huksejit gullelašvuoda sámi báikkiide
- Movttidahttit sámi nuoraid máhccat ruovttoluotta sámi guovlluide go leat gearggahan oahpuset
- Nannet doaimmaid mat eastadit mirkogeavaheami
- Ovddidit sámi mánáid vejolašvuodaid beassat oassálastit sámejiehat árenain

Vuorrasat

Mii háldit:

- Ahte vuorrasiid máhttu fievrriduvvo kulturárvun ja ahte dasa addojit ovdánahttin vejolašvuodát
- Bargat ahte boarrásat beasašedje ieža válljet ássanbáikki ja ássanbirrasa
- Ovddidit kultureallima buolvvaid rastá

Dásseárvu

Mii háldit:

- Ahte nissonolbmuid ja almmáiolbmuid addojit seammá vejolašvuodát oahpahussii ja virggiide sámi guovlluin
- Ovddidit nissonolbmuid oassálastima vuodđoaláhusain
- Heivehit ortnegiid nu ahte nissonat sáhttet bargat ođđaáigásaš lotnolasealáhusain

- *at samisk ungdom motiveres til å ta videre- og høyere utdanning*
- *jobbe for at ungdom får mulighet til sommerjobb i samiske områder, for å skape tilhørighet hos ungdom*
- *at det tilrettelegges for at samisk ungdom etter endt utdanning vender tilbake til hjemkommunen*
- *styrke rusforebyggende tiltak*
- *jobbe for at samiske barn får tilgang til flere samiske språkarenaer*

Eldre

Vi vil:

- *at den kunnskapen de eldre har må videreformidles som kulturverdi og gis utviklingsmuligheter*
- *jobbe for at de eldre skal kunne velge sitt bomiljø*
- *jobbe for et levende kulturliv på tvers av generasjoner*

Likestilling

Vi vil:

- *at det gis like muligheter for kvinner og menn til utdanning og arbeid i samiske områder*
- *fremme kvinners deltagelse innen primærnæringene*
- *tilrettelegge for moderne kombinasjonsdrift for kvinner*

Jienas NSR!

Stem NSR!

Returadresse:
Norske Samers Riksforbund
Postboks 173
9521 KAUTOKEINO
Telefon: 78 48 69 55

Norgga Sámiid Riikkasearvi (NSR) Sámediggeválgga válgalistu 2005 Válgabiire 1 Várjjat

1.	Gunn-Britt Retter	1971
2.	Christina Henriksen	1983
3.	Nils A. Gaup	1951
4.	Vivi Pedersen	1972
5.	Berit Ranveig Nilssen	1959
6.	Nils Einar Mathisen	1937
7.	Anne-Lise Pedersen	1949
8.	Jo Dikkanen	1969
9.	Birger Gustavsen	1942
10.	Katrine Trane Nilsen	1975
11.	Heine Roska	1969
12.	Sissel Sildnes	1938

Norske Samers Riksforbund (NSR) Valgliste sametingsvalget 2005 Valgkrets 1 Varanger

Unjárga/Nesseby
Mátta-Várjjat/Sør-Varanger
Unjárga/Nesseby
Čáhcesuolu/Vadsø
Unjárga/Nesseby
Unjárga/Nesseby
Čáhcesuolu/Vadsø
Unjárga/Nesseby
Mátta-Várjjat/Sør-Varanger
Unjárga/Nesseby
Unjárga/Nesseby
Mátta-Várjjat/Sør-Varanger

Norgga Sámiid Riikkasearvi
Boastaboksa 173
9521 GUOVDAGEAIDNU
Telefovdna: 78 48 69 55

Norske Samers Riksforbund
Postboks 173
9521 KAUTOKEINO
Telefon: 78 48 69 55

www.nsr.no

Jienas NSR! Stem NSR!